

Brüssel, 20. juuni 2017
(OR. en)

10284/17

Institutsioonidevaheline
dokument:
2016/0376 (COD)

ENER 289
ENV 611
TRANS 275
ECOFIN 538
RECH 235
CODEC 1045
IA 109

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Nõukogu
Eelmise dok nr:	9401/17 ENER 242 ENV 522 TRANS 189 ECOFIN 428 RECH 198 CODEC 847 IA 106
Komisjoni dok nr:	15091/16 ENER 413 ENV 754 TRANS 473 ECOFIN1149 RECH 340 IA 124 CODEC 1789 ADD 1 - 13
Teema:	Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV, millega muudetakse direktiivi 2012/27/EL energiatõhususe kohta – Üldine lähenemisviis

I. SISSEJUHATUS

1. Komisjon esitas eespool nimetatud ettepaneku puhta energia paketi osana 30. novembril 2016. Ettepaneku eesmärk on tagada ELi energiatõhususpoliitika jätkumine, pidades silmas kliima- ja energiapoliitika raamistikku 2030. Tuginedes eelkõige läbivaatamisklauslile, mis puudutab Euroopa Ülemkogu 23.–24. oktoobril 2014. aastal vastu võetud ELi kliima- ja energiapoliitika raamistikku 2030 käsitlevates järeldustes seatud ELi soovituslikku energiatõhususalast eesmärki 27%, pakub komisjon ELile siduvaks energiatõhususeesmärgiks välja 30%.

2. Teisalt püütakse energiatõhususe direktiivi läbivaatamisega tagada praeguste poliitikameetmete jätkumine kuni 2030. aastani ning parandada kehtivaid sätteid, lähtudes rakendamisel saadud kogemustest. Tehakse ettepanek pikendada iga-aastast energiasäästukohustust 1,5% 2030. aastani ning tõlgendada nõuetekohase säästuna pärast 2020. aastat üksnes uusi poliitikameetmeid ja uut tegevust. Riikide iseärasusi arvesse võtvate kohandatud poliitikasuundade võimaldamiseks käsitatakse alternatiivseid meetmeid võrdsetel tingimustel energiatõhususkohustuste kavade ja mõlemasse õigusakti lisatakse kohustus võtta arvesse energiaostuvõimetust. Lisaks sellele muudetakse ettepanekus tarbitud koguse mõõtmise ja arvete esitamise kohustusi kütte ja jahutuse lõpptarbijate kasuks, nii et neile esitataks täpne teave nende individuaalse energiatarbimise kohta.
3. Energeetika tööriühm alustas 2017. aasta jaanuaris eelnimetatud ettepaneku läbivaatamist ja hindas ka komisjoni mõjuhinnangut. Üldjoontes delegatsioonid toetasid komisjoni ettepanekut ning tunnistasid vajadust määrata ajavahemikuks 2020–2030 kindlaks selge energiatõhususpoliitika raamistik. Samal ajal oli neil arvukalt mureküsimusi ja nad palusid muuta komisjoni ettepaneku mitut punkti.
4. Üks peamisi mureküsimusi puudutab ELi energiatõhususe üldeesmärgi taset ja laadi, mille puhul liikmesriikide seisukohad lahknevad. Mitu delegatsiooni kritiseeris iga-aastase 1,5 % energiasäästukohustuse pikendamist, kuna selle tõhusaks rakendamiseks ei ole piisavalt paindlikkusvariante. Teised delegatsioonid toetasid 1,5 % eesmärgi säilitamist ilma seda muutmata.
5. Arutelude käigus toonitas mitu delegatsiooni ka tugevaid seoseid juhtimist käsitleva ettepanekuga ning rõhutas vajadust säilitada eraldiseisvate ettepanekute arutamisel terviklik lähenemine puhta energia pakatile. Lisaks nõudsid delegatsioonid mitmeid selgitusi seoses tarbitud koguse mõõtmise ja arvete esitamise kohustustega ning kulutasuvuse tingimuse lisamist.

6. Vastuseks mõne delegatsiooni väljendatud suurele murele seoses sellega, et praegune raamatupidamiseeskirjade tõlgendamine mõjutab negatiivselt energiatõhususe lepingute kasutamist avalikus sektoris, suurendas komisjon koos riiklike statistikaametitega oma jõupingutusi asjaomase suunise läbivaatamiseks.
7. Pärast töörühma mitmel koosolekul toimunud arutelu on eesistujariik muutnud komisjoni ettepaneku mitmeid punkte, et võtta arvesse liikmesriikide muresid. Üldiselt nõustuti, et ELi energiatõhususe üldeesmärgi kohta otsuse tegemine eeldab kõrgetasemelist poliitilist arutelu ning et see teema tuleks esitada arutamiseks ministritele.
8. 14. juunil 2017 esitati alaliste esindajate komiteele eesistujariigi kompromiss, milles keskendutakse artiklis 7 käsitletud energiasäästukohustusele. Nimetatud komitee koosolekul toetasid eesistujariigi kompromissi paljud paindlikkust taotlenud liikmesriigid. Mitmed teised delegatsioonid leidsid siiski, et pakutud paindlikkus vähendab märkimisväärselt ja lubamatult ettepaneku ambitsioonikust, ning esitasid artikli 7 kohta vastuettepaneku.
- Lisaks eeltoodule esitab eesistujariik uue kompromisspaketi kahe lahendamata küsimuse kohta, mida tuleb arutada nõukogus. Eesistujariigi kompromisspakett on esitatud allpool.

II. LAHENDAMATA KÜSIMUSED

a) ELi energiatõhususe üldeesmärk (artikli 1 lõige 1)

9. Komisjon pakub siduvaks energiatõhususe eesmärgiks ELi tasandil 30 %. Mitu delegatsiooni, kellest enamus on vastu artiklis 7 sätestatud paindlikkusele, saavad komisjoni ettepanekut toetada. Mitu teist delegatsiooni eelistab siduva eesmärgi asemel soovituslikku ning soovib eesmärki, mis on lähemal Euroopa Ülemkogu järeldustes seatud soovituslikule energiatõhususe eesmärgile (27 %), mis vaadatakse 2020. aastaks läbi, pidades ELi tasandi eesmärgina silmas 30 %. Mõned delegatsioonid andsid teada, et nad lähtuvad oma lõpliku seisukoha võtmisel artiklis 7 sätestatud paindlikkusest energiasäästukohustuse suhtes.

Eesistujariigi kompromisettepanek on soovituslik ELi tasandi energiatõhususe üldeesmärk 30 %.

b) Energiasäästukohustus (artikkel 7)

10. Mõne liikmesriigi poolt COREPERis esitatud vastuettepaneku alusel põhineb eesistujariigi kompromisettepanek ajavahemiku 2020–2030 jagamisel kaheks, ning kehtestab 1,5 % säästukohustuse ajavahemikuks 2021–2025. Algne 1,5 % kohustus väheneb ajavahemikul 2026–2030 automaatselt 1 %-ni, välja arvatud juhul kui komisjoni 2024. aasta hinnangus järeldatakse, et EL on oma primaar- ja/või lõppenergia tarbimisena väljendatud energiatarbimise põhieesmärgi saavutamise ajakavast maas.
11. Lisaks, selleks et säilitada paindlikkuste tasakaal ja energiasäästukohustuse ambitsioonikus, on kompromisettepaneku artikli 7 lõike 1 punktis ii välja jäetud pikaajalised meetmed, mille eluiga on 23 aastat või rohkem, kuid alles on jäetud võimalus kohapeal toodetud taastuvenergia arvesse võtmiseks ajavahemiku 2020–2030 säästu arvestamisel piirmääraga 15 % (V lisa, punkti 2 alapunkt dd). Kompromissis on endiselt võimalus võtta täielikult arvesse energiasäästu, mis tuleneb väikesemahuliste taastuvenergia tehnoloogiate kasutuselevõtmise edendamise poliitikameetmetest.

III. MUUD KÜSIMUSED

12. V lisa punkti 2 alapunkti b on lisatud selgitus, mille kohaselt oleks võimalik kuni 2020. aastani jätkata mõnede liikmesriikide tava võtta arvesse säästu, mis tuleneb uute hoonete miinimumnõudeid kehtestavatest riiklikest meetmetest, mis on võetud enne direktiivi 2010/31/EL (hoonete energiatõhususe kohta) kohaldamist.

13. Ettepanekut käsitleva nõukogu üldise lähenemisviisiga määratakse kindlaks nõukogu esialgne seisukoht ning lähenemisviisist saaks alus Euroopa Parlamendiga peetavate läbirääkimiste ettevalmistamisele. Seoses sellega tuleks toonitada, et võttes arvesse seadusandliku ettepaneku seoseid juhtimisega, tuleks juhtimist käsitlevas ettepanekus kajastada sätteid, milles lepiti kokku energiatõhususe direktiivi käsitlevas üldises lähenemisviisis. Energiatõhususe direktiivi käsitleva üldise lähenemisviisi teatavad sätted võib aga juhtimist käsitleva ettepaneku üle peetavaid arutelusid arvesse võttes hiljem üle vaadata.

Eesistujariigi uue kompromissi elemendid on tähistatud **paksus allajoonitud kirjas**.

Kõiki põhjendusi kohandatakse hilisemas etapis, et neis kajastuksid asjakohaste sätete suhtes kokku lepitud muudatused.

Komisjon ei esita menetluse käesolevas etapis veel oma seisukohta kavandatava kompromiss teksti suhtes.

Kõik delegatsioonid on teksti suhtes esitanud analüüsi reservatsiooni. PL ja DK esitasid parlamentaarse analüüsi reservatsiooni.

14. Euroopa Parlamendi tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjon (ITRE) nimetas raportööriks Adam Giereki (S&D) ning peaks oma arvamuse vastu võtma 2017. aasta novembris. Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis oma arvamuse vastu 26. aprillil 2017 ning Regioonide Komitee peaks oma arvamuse esitama 13. juulil 2017.

IV. KOKKUVÕTE

15. Nõukogul palutakse arutada eesistujariigi esitatud kompromisspaketti, leida lahendused veel lahendamata küsimustele ning leppida üldises lähenemisviisis kokku oma 26. juuni istungil.

Ettepanek

**EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV,
millega muudetakse direktiivi 2012/27/EL energiatõhususe kohta**

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,
võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 194 lõiget 2,
võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,
olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,
võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust,¹
võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust,²
toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt
ning arvestades järgmist:

¹ ELT C , , lk .

² ELT C , , lk .

- (1) Energianõudluse vähendamine on üks 25. veebruaril 2015 vastu võetud energialiidu strateegia viiest valdkonnast. Energiatõhususe suurendamine toob kasu keskkonnale, vähendab kasvuhoonegaaside heidet, parandab energiavarustuskindlust, vähendab sõltuvust energia impordist väljastpoolt liitu, vähendab kodumajapidamiste ja ettevõtjate energiakulu, leevendab energiaostuvõimetust, suurendab tööhõivet ja elavdab kogu majandustegevust. See on kooskõlas liidu poolt energialiidu raames võetud kohustustega ja seotud Pariisi kokkuleppe osaliste poolt 2015. aasta detsembris koostatud ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni ülemaailmse tegevuskavaga.
- (2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2012/27/EL¹ on selline edusamm energialiidu loomisel, mille raames tuleks energiatõhusust käsitada omaette energiaallikana. Uute tarneeeskirjade ja muudes poliitikavaldkondades kehtestatavate normide kindlaksmääramisel tuleks energiatõhusus seada esikohale. Komisjon peaks tagama, et energiatõhusus ja tarbimiskaja saaksid konkureerida tootmisvõimsusega ühel ja samal alusel. Energiatõhusust tuleb silmas pidada alati, kui kavandatakse energiasüsteemi või tehakse rahastamisotsuseid. Energiatõhusust tuleb alati parandada, kui see on kulutasuvam kui samaväärsed tarnelahendused. See peaks andma Euroopa ühiskonnale, eelkõige kodanikele ja ettevõtjatele, võimaluse kasutada ära energiatõhususe arvukaid eeliseid.
- (3) 2014. aasta oktoobris kogunenud Euroopa Ülemkogu palus 2030. aastaks seatud 27 % energiatõhususeesmärgi läbi vaadata aastaks 2020, pidades silmas liidu tasandi eesmärki 30 %. 2015. aasta detsembris kutsus Euroopa Parlament komisjoni üles hindama ka 40 % eesmärgi täidetavust sama ajavahemikku silmas pidades. Seepärast on asjakohane vaadata direktiiv läbi ja seda muuta, et kohandada seda 2030. aasta perspektiivis.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta direktiiv 2012/27/EL, milles käsitletakse energiatõhusust, muudetakse direktiive 2009/125/EÜ ja 2010/30/EL ning tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2004/8/EÜ ja 2006/32/EÜ (ELT L 315, 14.11.2012, lk 1).

- (4) 2030. aasta perspektiivis ei sätestata riiklikul tasandil siduvaid kohustusi. Et liit täidaks ELi tasandil oma energiatõhususeesmärgid primaar- ja lõppenergia tarbimisena, tuleks selgelt sõnastada liidu 2020. ja 2030. aasta energiatõhususeesmärgid siduva kohustusena 30 %. Selline täpsustamine liidu tasandil ei tohiks piirata liikmesriikide vabadust kehtestada riiklikud panused kas primaar- või lõppenergia tarbimisena, primaar- või lõppenergia säästu või energiamahukusena. Liikmesriigid peaksid kehtestama oma riiklikud soovituslikud energiatõhususpanused, võttes arvesse, et liidu 2030. aasta energiatarbimine ei ületaks 1 321 miljonit naftaekvivalenttonni primaarenergia puhul ja/või 987 miljonit naftaekvivalenttonni lõppenergia puhul. See tähendab, et liidu energiatarbimist tuleks vähendada 23 % ja lõppenergia tarbimist 17 % võrreldes 2005. aastaga. Korrapäraselt tuleb hinnata ELi 2030. aasta eesmärgi saavutamiseks tehtavaid edusamme ja see nähakse ette energialiidu juhtimise seadusandliku ettepanekuga.
- (5) Liikmesriikide kohustus töötada välja pikaajaline strateegia hoonete renoveerimisse investeerimiseks oma riigis ja teavitada sellest komisjoni tuleks jätta direktiivist 2012/27/EL välja ning lisada Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2010/31/EL,¹ kuna see on kooskõlas nullilähedase energiatarbega hoonete ehitamise ja vähest süsihappegaasiheidet tekitavate hoonete ehitamise pikaajaliste kavadega.
- (6) Pidades silmas 2030. aasta kliima- ja energiaraamistikku, peaks energiasäästukohustus kehtima ka pärast 2020. aastat. Kohustusperioodi jätkamine pärast 2020. aastat suurendaks investorite jaoks stabiilsust ning soodustaks pikaajalisi investeeringuid ja pikaajaliste energiatõhususmeetmete võtmist, näiteks hoonete renoveerimine.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. mai 2010. aasta direktiiv 2010/31/EL hoonete energiatõhususe kohta (ELT L 153, 18.6.2010, lk 13).

- (7) Liikmesriigid peavad kohustusperioodil saavutama lõpptarbimises koguenergiasäästu, mis vastab nn uuele säästule 1,5 % aasta energiamüügi mahust. Selle nõude täitmiseks võib võtta uusi poliitikameetmeid, mis kehtestatakse järgmisel kohustusperioodil 1. jaanuarist 2021 kuni 31. detsembrini 2030, või uusi üksikmeetmeid, mis tulenevad poliitikameetmetest, mis on vastu võetud kas eelmisel perioodil või varem, kuid tingimusel, et neid üksikmeetmeid asutakse tegelikult täitma uuel kohustusperioodil.
- (8) Pikaajalised energiatõhususmeetmed annavad energiasäästu ka pärast 2020. aastat, kuid selleks, et aidata täita uut ELi 2030. aasta energiatõhususeesmärki, tuleks selliste meetmetega saavutada veelgi suurem sääst pärast 2020. aastat. Seevastu pärast 31. detsembrini 2020 saavutatud energiasäästu ei saa arvestada selle kogusäästu hulka, mis tuleb saavutada ajavahemikul 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2020.
- (9) Uus sääst peaks tulema tavapärase tegevuse jätkumisest saadavale säästule lisaks, seega ei või sellena esitada säästu, mis oleks igal juhul saavutatud. See tähendab, et võetud meetmete mõju kindlakstegemiseks saavutatud säästu osas võib arvestada energiatarbimise muutumisest saadavat säästu, s.o säästu, mis tuleneb otse kõnealusest energiatõhususmeetmest. Netosäästu arvutamiseks peaksid liikmesriigid kehtestama põhistsenaariumi, mis kirjeldab olukorda, kui meetmeid ei võetaks. Meetmete mõju tuleks hinnata sellise põhistsenaariumiga võrreldes. Liikmesriigid peaksid võtma arvesse asjaolu, et samal ajal võidakse võtta ka muid meetmeid, mis võivad mõjutada energiasäästu, nii et mitte kõik muudatused, mis ilmnevad pärast poliitikameetme võtmist, ei tarvitse olla tingitud kõnealusest meetmest. Kohustatud, osaleva või volitatud osalise tegevus peaks aitama kaasa väidetava säästu saavutamisele, et tagada nõude täitmine.

- (10) Energiasäästu, mis tuleneb liidu õigusaktide rakendamisest, ei või esitada, kui kõnealune meede ei lähe kaugemale liidu õigusnormidega nõutavast miinimumist, seega tuleb kas kehtestada rangemad energiatõhususnõuded riigi tasandil või laiendada meetme kasutamist. Kuna hoonete renoveerimine on oluline ja pikaajalise mõjuga tahk energiasäästu suurendamises, tuleb selgitada, et esitada saab kogu energiasäästu, mis saadakse olemasolevate hoonete renoveerimise edendamise, kui see sääst saadakse lisaks säästule, mida oleks saadud poliitikameetmete puudumise korral, ja kui liikmesriik tõendab, et kohustatud, osaleva või volitatud osalise tegevus on tegelikult aidanud saavutada asjaomase meetmega saavutatud säästu. [...] Renoveerimist tuleks mõista nii, et see hõlmab hoonete, hoone välispiirete ja ehitusdetailide, sealhulgas hoone tehnosüsteemide renoveerimist. Eraldiseisva seadme paigaldamist üksinda ei loeta süsteemiks.
- (11) Kooskõlas energialiidu strateegiaga ja parema õigusloome põhimõtetega tuleb tuua paremini esile järelevalve- ja kontrollieeskirjad, sealhulgas nõue kontrollida meetmete statistiliselt esindavat valimit. Mõisteid „statistiliselt oluline osa“ ja „esindav valim“ tuleks mõista kui nõuet luua statistilise andmekogumi (energiasäästumeetmete) rühm nii, et see kajastaks täpselt kogu vaadeldavat üldkogumit (kõik energiasäästumeetmed) ja võimaldaks teha põhjendatud järeldusi selliste meetmete võtmise usaldusväärsuse kohta.

- (12) Hoonete energiatõhususe suurendamisest peaksid eelkõige saada kasu energiaostuvõimetud tarbijad. Juba praegu võivad liikmesriigid nõuda kohustatud isikutelt sotsiaalsete eesmärkide lisamist energiasäästumeetmesse seoses energiaostuvõimetusega ning nüüd tuleks laiendada seda võimalust alternatiivsetele meetmetele ja muuta kohustuseks, samal ajal aga jäetakse liikmesriikidele vabadus otsustada selliste meetmete ulatuse ja sisu üle. Kooskõlas aluslepingu artikliga 9 peaks liidu energiatõhususpoliitika olema kaasav ja seega muutma energiatõhususmeetmed kättesaadavaks energiaostuvõimetutele tarbijatele.
- (13) Energia, mis toodetakse hoonete välispinnal või sees taastuvenergiaalaste tehniliste lahenduste abil, vähendab fossiilenergia tarnimist. Energiatarbimise vähendamine ja taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamine ehitussektoris on olulised meetmed, mis vähendavad liidu energiasõltuvust ja kasvuhoonegaaside heidet, eriti arvestades 2030. aastaks püstitatud kaalukaid kliima- ja energiaeesmärke ning üleilmset kohustust, mis võeti ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni osaliste konverentsil (COP21) Pariisis detsembris 2015. Artikli 7 kohase energiasäästukohustuse täitmiseks peaks liikmesriikidel seetõttu olema võimalik võtta arvesse energiasäästu taastuvenergiast, mida toodetakse hoonete välispinnal või sees oma tarbeks, et sellega rahuldada tarbimise energiasäästu nõudeid.

- (14) Osana meetmetest, mis on energialiidu ning kütmise ja jahutamise strateegia raames välja toodud komisjoni teatises „Uued võimalused energiatarbijatele“, tuleb tugevdada tarbijate miinimumõigusi saada selget ja õigeaegset teavet oma energiatarbimise kohta. Tuleks muuta direktiivi 2012/27/EL artikleid 9–11 ja VII lisa, et sätestada nõue anda sageli ja tõhusamalt tagasisidet energiatarbimise kohta, kui see on tehniliselt teostatav ja kulutõhus, pidades silmas kohapeal olevaid mõõteseadmeid. Tuleks selgitada, et see, kas kasutajapõhine mõõtmine on või ei ole kulutõhus, sõltub sellest, kas seotud kulud on proportsionaalsed potentsiaalse energiasäästuga. Seda hinnates võidakse võtta arvesse teiste konkreetsete kavandatud meetmete mõju asjaomases hoones, näiteks peatset renoveerimist. Samuti tuleks täpsustada, et tarbijatele esitatavate arvetega ning arvete esitamist ja tarbimist käsitleva teabega seotud õigused kehtivad kesksest allikast tarnitava kütte, jahutuse ja sooja vee tarbijate suhtes ka siis, kui neil ei ole otsest individuaalset lepingulist suhet energiatarbijaga. Mõiste „lõpptarbija“ määratlust võib mõista nii, et see hõlmab ainult füüsilise või juriidilise isiku, kes ostab energiat energiatarbijaga sõlmitud otsese individuaalse lepingu alusel. Seega peaks selliste sätete kohaldamiseks lisama mõiste „lõppkasutaja“, et viidata laiemale tarbijarühmale. Mõiste „lõppkasutaja“ peaks lisaks lõpptarbijatele, kes ostavad kütet, jahutust ja sooja vett enda tarbeks, hõlmama ka kortermajade korterite elanikke või mitmeotstarbeliste hoonete kasutajaid, kui selliseid üksuseid varustatakse kesksest allikast, ja kui nimetatud elanikel või kasutajatel ei ole otsest ega individuaalset lepingut energiatarbijaga. Mõiste „kasutajapõhine mõõtmine“ peaks tähendama selliste hoonete üksustes/korterites toimuva tarbimise mõõtmist. 1. jaanuariks 2020 peavad vastpaigaldatud soojusarvestid ja küttekulujaoturid olema kaugloetavad, et oleks tagatud kulutõhus ja sage tarbimisteabe esitamine. Uus artikkel 9a on ette nähtud kohaldamiseks ainult kesksest allikast tarnitava kütte, jahutuse ja sooja vee suhtes. Liikmesriikidel on vabadus otsustada, kas kaasaskantavate või sõidukis paiknevate seadmetega (walk-by/drive-by) tehnoloogiaid peetakse kaugloetavateks või mitte. Kaugloetavate arvestite näidu teadasaamiseks ei ole vaja juurdepääsu korteritesse või üksusesse.

- (14a) Soojusenergia individuaalse tarbimise arvestuse läbipaistvuse tagamiseks ja seeläbi kasutajapõhise mõõtmise rakendamise hõlbustamiseks peaksid liikmesriigid avaldama kõik riigis kohaldatavad eeskirjad kütte, jahutuse ja sooja vee tarbimise kulude jaotamise kohta kortermajades ja mitmeotstarbelistes hoonetes. Lisaks läbipaistvusele võivad liikmesriigid kaaluda sellise meetmete võtmist, mis aitaksid tugevdada konkurentsi kasutajapõhise mõõtmise teenuste osutamisel ja aitaksid sellega tagada, et lõppkasutajate kulud oleksid mõistlikud.
- (15) Teatavad energia muundamist, ülekannet ja jaotamist käsitlevad artikli 15 sätted tuleks tunnistada kehtetuks. Ühenduse energeetikaalase õigustiku läbivaatamine võib kaasa tuua selle, et liikmesriikide kohustused, mis tulenevad eri energeetikaalastest õigusaktidest, võivad olla liigendatud erinevalt. Sellega seotud ümberkorraldused ei tohiks mõjutada liikmesriikide kohustust järgida direktiivi 2012/27/EL sisulisi nõudeid, mis võidakse täielikult või osaliselt lisada teistesse õigusaktidesse.
- (16) Võttes arvesse tehnika arengut ja taastuvate energiaallikate osakaalu suurenemist elektritootmises, tuleks muuta elektrisäästuteguri vaikeväärtust [kWh], et see kajastaks elektri primaarenergiateguri muutumist. Elektri primaarenergiateguri arvutamine põhineb aasta keskmistel väärtustel. Füüsilise energiasisalduse arvutamise meetodit kasutatakse tuumaelektrienergia ja -soojusenergia puhul ning tehnilise muundamise meetodit fossiil- ja biokütustest toodetud elektrienergia ja soojusenergia puhul. Sellise taastuvenergia puhul, mida ei saada põlemise teel, kasutatakse koguprimaarenergia meetodile vastavat samaväärset meetodit. Primaarenergia osa arvutamiseks soojuse ja elektrienergia koostootmise korral kasutatakse direktiivi 2012/27/EL II lisas sätestatud meetodit. Eelistatult kasutatakse keskmist, mitte marginaalset turuosa. Kasuteguriks valitakse 100 % sellise taastuvenergia puhul, mida ei saada põlemise teel, 10 % geotermiliste elektrijaamade ja 33 % tuumaelektrijaamade puhul. Soojuse ja elektri koostootmise korral arvutatakse kogutõhusus Eurostati viimaste andmete alusel. Süsteemi piirtingimuste osas võetakse primaarenergiategur võrdseks ühega kõigi energiaallikate korral. Arvutused põhinevad kõige uuemal PRIMESi võrdlusstsenaariumil. Primaarenergiateguri väärtus põhineb 2020. aasta prognoosil. Analüüs hõlmab ELi liikmesriike ja Norrat. Norra andmekogum põhineb Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustiku (ENTSOE) andmetel.

- (17) Selle tagamiseks, et direktiivi lisasid ning artikli 14 lõike 10 kohaseid tõhususe ühtlustatud kontrollväärtusi saaks edaspidi ajakohastada, tuleks komisjonile antud volitusi pikendada.
- (18) Selleks et oleks võimalik hinnata direktiivi 2012/27/EL tõhusust, tuleks kehtestada nõue vaadata direktiiv läbi hiljemalt 28. veebruariks 2024 ning koostada aruanne Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
- (19) Koosõlas liikmesriikide ja komisjoni 28. septembri 2011. aasta ühise poliitilise avaldusega selgitavate dokumentide kohta¹ kohustuvad liikmesriigid lisama põhjendatud juhtudel ülevõtmismeetmeid käsitlevale teatele ühe või mitu dokumenti, milles selgitatakse seost direktiivi osade ja ülevõtvate siseriiklike õigusaktide vastavate osade vahel. Käesoleva direktiivi puhul leiab seadusandja, et selliste dokumentide edastamine on põhjendatud.
- (20) Seepärast tuleks direktiivi 2012/27/EL vastavalt muuta,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

¹ ELT C 369, 17.12.2011, lk 14.

Artikkel 1

Direktiivi 2012/27/EL muudetakse järgmiselt:

(1) artikli 1 lõige 1 asendatakse järgmisega:

‘1. Käesoleva direktiiviga kehtestatakse Euroopa Liidus energiatõhususe suurendamise meetmete ühine raamistik, et tagada liidu 2020. aasta peaesmärgi 20 % ja 2030. aasta energiatõhususe [soovitusliku] peaesmärgi **30 %** [...] täitmine ja rajada teed edasisele energiatõhususe suurendamisele pärast neid tähtaegasid. Direktiiviga kehtestatakse eeskirjad, mille eesmärk on kõrvaldada energiaturutõkked ning energia tõhusat tarnimist ja kasutamist takistavad turutõrked ja nähakse ette määrata kindlaks soovituslikud riiklikud energiatõhususeesmärgid ja -panused aastateks 2020 ja 2030“;

(2) artikkel 3 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 3

Energiatõhususeesmärgid

1. Iga liikmesriik seab 2020. aasta soovitusliku riikliku energiatõhususeesmärgi, võttes aluseks primaar- või lõppenergia tarbimise, primaar- või lõppenergia säästu või energiamahukuse. Liikmesriigid teatavad nendest eesmärkidest komisjonile vastavalt artikli 24 lõikele 1 ja XIV lisa 1. osale. Teatamisel väljendavad liikmesriigid neid eesmärke ka primaarenergia tarbimise absoluuttasemena aastal 2020 ning selgitavad, kuidas ja milliste andmete alusel on arvutus tehtud.

Selliste eesmärkide seadmisel võtavad liikmesriigid arvesse järgmist:

- a) liidu 2020. aasta energiatarbimine ei tohi ületada 1 483 miljonit naftaekvivalenttonni primaarenergia kujul või 1 086 naftaekvivalenttonni lõppenergia kujul;
- b) käesolevas direktiivis sätestatud meetmed;

- c) direktiivi 2006/32/EÜ artikli 4 lõike 1 kohaselt seatud riiklike energiasäästueesmärkide saavutamiseks vastu võetud meetmed ning
- d) muud meetmed energiatõhususe suurendamiseks liikmesriikides ja liidu tasandil.

Nimetatud eesmärkide määramisel võivad liikmesriigid ka arvesse võtta primaarenergia tarbimist mõjutavaid liikmesriigi asjaolusid, näiteks järgmist:

- a) kulutõhusa energiasäästu allesjäänud potentsiaal,
- b) sisemajanduse koguprodukti (SKP) areng ja prognoos;
- c) energiaimpordi ja -eksporti muutused,
- d) kõigi taastuvate energiaallikate arendamine, tuumaenergia, süsihappegaasi kogumine ja säilitamine ning
- e) varajane tegutsemine.

2. 30. juuniks 2014 hindab komisjon saavutatud edusamme ja seda, kas liit suudab täita eesmärgi tarbida 2020. aastal primaarenergia mitte üle 1 483 miljoni naftaekvivalenttonni ja/või lõppenergiat mitte üle 1 086 miljoni naftaekvivalenttonni.

3. Lõikes 2 osutatud läbivaatamise käigus teeb komisjon järgmist:

- a) liidab kokku liikmesriikide soovituslikud energiatõhususeesmärgid;
- b) hindab, kas selliste eesmärkide summa alusel saab usaldusväärselt järeldada, et liit on õigel kursil, võttes arvesse esimese aastaaruande hindamist artikli 24 lõike 1 kohaselt ning riiklike energiatõhususmeetmete kava hindamist artikli 24 lõike 2 kohaselt;

- c) võtab arvesse täiendavat analüüsi järgmise põhjal:
- i) energiatarbimises majandustegevusega võrreldes saavutatud edusammude hinnang liidu tasandil, sealhulgas liikmesriikide energiavarustustõhususe alaste edusammude hinnang, mis on tehtud liikmesriikide soovituslike lõppenergia tarbimise või lõppenergia säästu eesmärkide alusel, sealhulgas edusammud, mis tulenevad sellest, et kõnealused liikmesriigid järgivad käesoleva direktiivi III peatüki nõudeid;
 - ii) liidu tasandi tulevaste energiatarbimissuundumuste modelleerimise tulemused;
- d) võrdleb punktides a–c saadud tulemusi energiatarbimisega, mida oleks vaja, et energiatarbimine ei ületaks 2020. aastal 1 483 miljonit naftaekvivalenttonni primaarenergiat ja/või 1 086 miljonit naftaekvivalenttonni lõppenergiat.

3a. 31. oktoobriks 2022 hindab komisjon, kas liit on saavutanud 2020. aasta peaesmärgid.

4. Iga liikmesriik kehtestab määruse (EL) XX/20XX [energialiidu juhtimine] artiklite 4 ja 6 kohaselt soovituslikud riiklikud energiatõhususeesmärgid artikli 1 lõikes 1 osutatud liidu 2030. aasta eesmärgi silmas pidades. Kõnealuste energiatõhususeesmärkide sätestamisel võtavad liikmesriigid arvesse, et liidu energiatarbimine ei tohi 2030. aastal ületada 1 321 miljonit naftaekvivalenttonni primaarenergiat ja/või 987 miljonit naftaekvivalenttonni lõppenergiat. Liikmesriigid teatavad kõnealused eesmärgid komisjonile seoses oma lõimitud riiklike energia- ja kliimakavadega vastavalt määruse (EL) XX/20XX [energialiidu juhtimine] artiklite 3 ja 7–11 kohasele menetlusele.“;

(3) artikkel 7 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 7

Energiasäästukohustus

1. Liikmesriigid peavad saavutama summaarse lõppenergiasäästu, mis on vähemalt võrdne järgmisega:

a) igal aastal 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2020 uus energiasääst 1,5 % aastasest energiamüügist lõpptarbijatele, arvestatuna 1. jaanuarile 2013 eelnenud viimase kolme aasta keskmisena;

b) igal aastal

1. jaanuarist 2021 kuni 31. detsembrini [...] **2025** uus energiasääst 1,5 % aastasest energiamüügist lõpptarbijatele, arvestatuna 1. jaanuarile [...] **2019** eelnenud viimase kolme aasta keskmisena;

1. jaanuarist 2026 kuni 31. detsembrini 2030 uus energiasääst 1,0 % aastasest energiamüügist lõpptarbijatele, arvestatuna 1. jaanuarile 2019 eelnenud viimase kolme aasta keskmisena.

Ilma et sellega piirataks lõigete 2 ja 3 kohaldamist, võivad liikmesriigid punkti b kohaldamiseks arvesse võtta energiasäästu poliitikameetmetest, **mis kehtestati kas pärast 31. detsembrit 2020 või varem**, tingimusel et selliste meetmete tulemuseks on:

[...] uued üksikmeetmed, mida saab võtta pärast 31. detsembrit 2020, [...]

[...] [...]

Sellistest arvutustest võib kas osaliselt või täielikult välja jätta transportimiseks kasutatava energia müügist.

Liikmesriigid otsustavad, kuidas arvatud uus sääst jaotada punktides a ja b osutatud ajavahemike vahel, kui nõutav kogusääst on saavutatud kummagi perioodi lõpuks.

2. Ilma et sellega piirataks lõike 3 kohaldamist, võib iga liikmesriik:

- a) teha lõike 1 punkti a kohase arvutuse, kasutades väärtust 1 % 2014. ja 2015. aastal; 1.25 % in 2016 and 2017; ning 1,5 % väärtust 2018., 2019. ja 2020. aastal;
- b) jätta arvutusest täielikult või osaliselt välja selle energia müüginõud, mida kasutatakse direktiivi 2003/87/EÜ I lisas loetletud tööstusharudes;
- c) lubada arvata lõikes 1 nõutud energiasäästust maha energiasääst, mis tänu artikli 14 lõikes 4, artikli 14 lõike 5 punktis b, artikli 15 lõigetes 1–6 ning artikli 15 lõikes 9 sätestatud nõuete rakendamisele on saavutatud energia muundamise, jaotamise ja ülekande sektoris, sealhulgas tõhusa kaugkütte ja -jahutuse taristus;
- d) arvata lõikes 1 osutatud energiasäästust maha energiasääst, mis tuleneb üksikmeetmetest, mida on rakendatud 31. detsembrist 2008 ning mis avaldavad jätkuvalt mõju 2020. aastal ja hiljemgi ning mida on võimalik mõõta ja kontrollida,

3. Kõik lõike 2 kohaselt valitud variandid koos ei tohi anda üle 25 % energiasäästust, millele on osutatud lõikes 1. Liikmesriigid kohaldavad ja arvutavad valitud variantide mõju eraldi lõike 1 punktide a ja b jaoks:

- a) lõike 1 punktis a osutatud ajavahemiku jaoks nõutud energiasäästu arvutamiseks võivad liikmesriigid kasutada lõike 2 punkte a, b, c ja d;

- b) lõike 1 punktis b osutatud ajavahemiku jaoks nõutud energiasäästu arvutamiseks võivad liikmesriigid kasutada lõike 2 punkte b, c ja d, kui üksikmeetmed punkti d tähenduses tekitavad kontrollitava ja mõõdetava mõju pärast 31. detsembrist 2020.

4. Pärast 31. detsembrist 2020 saavutatud energiasäästu ei või arvestada selle kogusäästu hulka, mis tuleb saavutada ajavahemikul 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2020.

4a. Liikmesriigid, kelle kumulatiivne energiasääst on suurem, kui on nõutud ajavahemikul 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2020, võivad arvestada kogu ülejääva säästu selle kumulatiivse energiasäästu hulka, mis tuleb saavutada ajavahemikul kuni 31. detsembrini 2030.

4b. Liikmesriigid võivad lubada kohustatud isikutel arvestada ühel aastal saavutatud säästu nii, nagu see oleks saavutatud mis tahes eelmisel neljal või järgmisel kolmel aastal, kuid mitte pärast lõikes 1 sätestatud kohustusperioodi lõppu.

5. Liikmesriigid tagavad, et artiklites 7a ja 7b ning artikli 20 lõikes 6 osutatud poliitikameetmetest tulenev sääst arvutatakse kooskõlas V lisaga.

6. Liikmesriigid peavad lõikes 1 nõutud säästu saavutamiseks kas looma artiklis 7a osutatud energiatõhususkohustuste süsteemi või võtma kasutusele artiklis 7b osutatud alternatiivmeetmed. Liikmesriigid võivad ka ühendada energiatõhususkohustuste süsteemi ja alternatiivseid poliitikameetmeid.

6a. Artiklites 7a ja 7b osutatud poliitikameetmete väljatöötamisel võtavad liikmesriigid arvesse vajadust leevendada energiaostuvõimetust, kooskõlas liikmesriikide määratletud kriteeriumidega ja võttes arvesse oma olemasolevaid selle valdkonna tavasid¹.

¹ Elektrienergia siseturu ühiseeskirju käsitlevat direktiivi [XXXX] puudutava arutelu tulemustest olenevalt võib ristviidata kõnealuse direktiivi artiklile 29.

7. Liikmesriigid tagavad, et kui tegemist on poliitikameetmete või üksikmeetmete kattuva mõjuga, ei arvestata energiasäästu kahekordselt.“;

8. 30. juuniks 2024 hindab komisjon artikli 3 lõikes 4 sätestatud peaesmärgi saavutamiseks tehtud edusamme, ning seda, kas selle hindamise alusel tuleks lõike 1 punkti b **teises taandes** sätestatud väärtust ajavahemikuks 2026–2030 **suurendada 1,5 %-ni**. Komisjon esitab vajaduse korral vastava seadusandliku ettepaneku.

(4) lisatakse artiklid 7a ja 7b:

„Artikkel 7a

Energiatõhususkohustuste süsteem

1. Kui liikmesriigid otsustavad täita artikli 7 lõikest 1 tulenevaid kohustusi, et saavutada nõutud sääst energiatõhususkohustuste süsteemi abil, tagavad nad, et iga liikmesriigi territooriumil tegutsevad, lõikes 2 osutatud kohustatud isikud täidavad summaarse lõpptarbimise energiasäästu nõude, mis on sätestatud artikli 7 lõikes 1, ilma et see piiraks artikli 7 lõike 2 kohaldamist.

2. Objektivseid ja mittediskrimineerivaid kriteeriume aluseks võttes määravad liikmesriigid kohustatud isikud oma territooriumil tegutsevate energiatarnijate ja/või energia-jaemüügiettevõtjate seast või ka oma territooriumil tegutsevate transpordikütusetarnijate ja -jaemüüjate seast. Kohustuse täitmiseks vajaliku energiasäästu peavad saavutama liikmesriigi määratud lõpptarbijatest kohustatud isikud, sõltumata artikli 7 lõike 1 kohaselt tehtud arvutusest, või kui liikmesriigid nii otsustavad, siis muude isikute sertifitseeritud säästuna, nagu on kirjeldatud lõike 5 punktis b.

3. Liikmesriigid väljendavad igalt kohustatud isikult nõutavat energiasäästu kas lõpp- või primaarenergia tarbimisena. Nõutava energiasäästu väljendamiseks valitud meetodit kasutatakse ka kohustatud isikute teatatud säästu arvutamiseks. Kasutatakse IV lisas osutatud ümberarvutustegureid.
4. Liikmesriigid loovad mõõtmis-, kontrolli- ja tõendamissüsteemid, millega kontrollitakse vähemalt statistiliselt olulist osa ja representatiivset valimit kohustatud isikute poolt kasutusele võetud energiatõhususe parandamise meetmetest. Seda mõõtmist, kontrollimist ja tõendamist tehakse kohustatud isikutest sõltumatult.
5. Energiatõhususkohustuste süsteemi raames teevad liikmesriigid järgmist:
 - a) [Välja jäetud]
 - b) võivad lubada kohustatud isikutel arvestada oma kohustuste täitmisena energiateenuseosutaja või muu kolmanda isiku saavutatud sertifitseeritud energiasäästu, sealhulgas ka siis, kui kohustatud isikud edendavad muude riigi heakskiidetud asutuste või avaliku sektori asutuste kaudu meetmeid, mis võivad hõlmata või mitte hõlmata ametlikke partnerlusi ja mida võib täiendada muude rahastamisallikatega. Kui liikmesriigid seda lubavad, tagavad nad, et kehtib selge, läbipaistev ja kõikidele turuosalistele avatud ja sertifitseerimiskulude minimeerimist taotlev heakskiitmismenetlus.
6. Liikmesriigid avaldavad kord aastas kõikide kohustatud isikute või kohustatud isiku iga allkategorია saavutatud energiasäästu ja süsteemiga saavutatud koguenergiäsäästu.

Artikkel 7b

Alternatiivsed poliitikameetmed

1. Kui liikmesriigid otsustavad täita oma kohustusi ja saavutada artikli 7 lõikes 1 sätestatud säästu alternatiivsete poliitikameetmetega, tagavad nad, et artikli 7 lõikega 1 nõutud energiasääst saavutatakse lõpptarbijate juures.

2. [Välja jäetud]

3. Kõikide meetmete jaoks, mis ei ole maksustamismeetmed, loovad liikmesriigid mõõtmis-, kontrollimis- ja tõendamissüsteemi, mille alusel kontrollitakse vähemalt statistiliselt olulist ja esindavat valimit osalevate või volitatud isikute poolt energiatõhususe suurendamiseks võetud meetmetest. Seda mõõtmist, kontrollimist ja tõendamist tehakse osalevatest või volitatud isikutest sõltumatult.“;

(5) artiklit 9 muudetakse järgmiselt:

a) pealkiri asendatakse järgmisega:

„Gaasikoguse mõõtmine“;

b) lõike 1 esimene lõik asendatakse järgmisega:

„Liikmesriigid tagavad, et tehniliste ja rahaliste võimaluste piires ning võimalikku energiasäästu silmas pidades varustatakse maagaasi lõpptarbijad konkurentsivõimelise hinnaga üksikarvestitega, mis mõõdavad täpselt lõpptarbija tegelikku energiatarbimist ja edastavad teabe tegeliku kasutusaja kohta“;

c) lõiget 2 muudetakse järgmiselt:

i) sissejuhatav lause asendatakse järgmisega:

„Kuivõrd liikmesriigid võtavad kasutusele kaugloetavad süsteemid ja kaugloetavad gaasiarvestid kooskõlas direktiiviga 2009/73/EÜ:“

ii) punktid c ja d jäetakse välja;

d) lõige 3 jäetakse välja;

- (6) Lisatakse järgmised artiklid 9a, 9b ja 9c:

„Artikkel 9a

Kütte, jahutuse ja sooja tarbevee mõõtmine

1. Liikmesriigid tagavad, et kaugkütte, kaugjahutuse ja sooja tarbevee lõpptarbijatele pakutakse konkurentsivõimelise hinnaga arvesteid, mis mõõdavad täpselt lõpptarbijaga tegelikku energiatarbimist.

Kui hoone saab kütte, jahutuse või sooja vee mitut hoonet teenindavast kesksest allikast või kaugkütte- või -jahutusvõrgust, paigaldatakse arvesti soojusvaheti või tarnimiskoha juurde.

Artikkel 9b

Kütte, jahutuse ja sooja tarbevee kasutuse kasutajapõhine mõõtmine ja kulude jaotamine

1. Kortermajades ja mitmeotstarbelistes hoonetes, kus on keskküte või -jahutus või mida varustatakse kaugkütte- ja -jahutusvõrgust, paigaldatakse individuaalsed arvestid, et mõõta kütte, jahutuse ja sooja vee tarbimist igas hooneüksuses, kui see on tehniliselt teostatav, kulutasuv ja proportsioonis potentsiaalse energiasäästuga.

Kui individuaalsete arvestite kasutamine ei ole tehniliselt teostatav ega kulutõhus iga hooneüksuse kütte tarbimise mõõtmiseks, kasutatakse igal radiaatoril soojatarbimise mõõtmiseks individuaalseid küttekulujaotureid, välja arvatud juhul, kui liikmesriik tõendab, et selliste küttekulujaoturite paigaldamine ei ole kulutõhus. Sellistel juhtudel võib kaaluda alternatiivseid kulutõhusaid soojatarbimise mõõtmise viise. Iga liikmesriik sõnastab selgelt tehnilise teostamatuse ja mittekulutasuvuse kindlaksmääramise üldkriteeriumid, meetoodika ja/või korra ning avaldab need.

2. Uutes kortermajades ja uute mitmeotstarbeliste hoonete elamiseks mõeldud osades, kus on keskne kütteallikas sooja vee jaoks või mida varustatakse kaugküttesüsteemist, paigaldatakse individuaalsed arvestid sooja vee mõõtmiseks, ilma et see piiraks lõike 1 kohaldamist.

3. Kui kortermaju ja mitmeotstarbelisi hooneid varustatakse kaugkütte või -jahutusvõrgust või kui sellistes majades on põhiline ühine küte või jahutus, avaldavad liikmesriigid läbipaistvalt kõik riigis kohaldatavad eeskirjad kütte, jahutuse ja sooja vee tarbimise kulude jaotamise kohta sellistes hoonetes, et tagada individuaalse tarbimise arvestuse läbipaistvuse ja täpsus. Kui see on asjakohane, hõlmavad nimetatud eeskirjad juhiseid sooja- ja/või soojaveetarbimise kulude jaotamise viisi kohta järgmiselt:

- a) sooja tarbevee kohta;
- b) hoone kiirguritest pärineva soojuse ja ühispindade kütmiseks kasutatava soojuse (kui kiirgurid on trepikodades ja koridorides) kohta;
- c) korterite küte.

Artikkel 9c

Kaugloetavuse nõue

1. Artiklite 9a ja 9b kohaldamiseks paigaldatakse 1. jaanuarist 2020 [või ülevõtmise kuupäev, kui see on hilisem] üksnes kaugloetavaid arvesteid ja küttekulujaotureid. Kohaldatakse jätkuvalt artikli 9b lõike 1 esimeses ja teises lõigus sätestatud tehnilise teostatavuse ja kulutõhususe tingimusi.

2. Paigaldatud arvestid ja küttekulujaoturid, mis ei ole kaugloetavad, ehitatakse ümber kaugloetavaks või vahetatakse välja kaugloetavate arvestitega xxxx [kümme aastat pärast käesoleva direktiivi jõustumist], välja arvatud juhul, kui kõnealune liikmesriik tõendab, et see ei ole kulutasuv.“

(7) artiklit 10 muudetakse järgmiselt:

a) pealkiri asendatakse järgmisega:

„Gaasiarvetel esitatav teave“;

b) lõike 1 esimene lõik asendatakse järgmisega:

‘1. Kui lõpptarbijatel ei ole direktiivis 2009/73/EÜ osutatud kaugloetavaid arvesteid, tagavad liikmesriigid, kui see on tehniliselt teostatav ja majanduslikult põhjendatud, kooskõlas VII lisa punktiga 1.1 hiljemalt 31. detsembriks 2014, et arvetel esitatav teave on täpne ja vastab tegelikule gaasitarbimisele.’;

c) lõike 2 esimene lõik asendatakse järgmisega: ’

Vastavalt direktiivile 2009/73/EÜ paigaldatud arvestid võimaldavad esitada arvetel tegelikul tarbimisel põhinevat täpset teavet. Liikmesriigid tagavad, et lõpptarbijatel on kerge juurdepääs täiendavale teabele varasema tarbimise kohta, mida nad saavad üksikasjalikult kontrollida.’;

(8) lisatakse järgmine artikkel 10a:

„Artikkel 10a

Kütte, jahutuse ja sooja tarbevee kasutuse mõõtmine ja arvetel esitatav teave

1. Liikmesriigid tagavad, et kui on paigaldatud arvestid ja küttekulujaoturid, on teave tarbimise kohta ja arvetel esitatav teave täpne ja põhineb tegelikul tarbimisel või küttekulujaoturi näidul, vastavalt VIIa lisa punktidele 1 ja 2 kõigi lõppkasutajate puhul, kelleks on füüsilised või juriidilised isikud, kes ostavad kütet, jahutust ja sooja vett enda tarbeks, või füüsilised või juriidilised isikud, kes kasutavad konkreetset hoonet või kortermaja või mitmeotstarbelise hoone üksust, mida varustatakse kütte, jahutuse või sooja veega kesksest allikast, ja kellel ei ole otsest ega individuaalset lepingut energiatarnijaga.

Kui mõni liikmesriik nii ette näeb, võib seda kohustust täita näitude regulaarse iselugemise süsteemiga, mille puhul lõpptarbijad või lõppkasutajad teatavad oma arvesti näidud energiatarnijale, välja arvatud juhul, kui kasutatakse artiklis 9b osutatud küttekulujaoturitel põhinevat kasutajapõhist mõõtmist. Ainult siis, kui lõpptarbija või lõppkasutaja ei ole teatanud arvestinäitusid teatava arveperioodi kohta, esitatakse arve hinnangulise tarbimise või ühtse määra alusel.

Liikmesriigid otsustavad, kes vastutavad lõikes 1 osutatud teabe esitamise eest lõppkasutajatele, kellel ei ole otsest ega individuaalset lepingut energiatarnijaga.

2. Liikmesriik:

- a) nõuab, et kui teave lõppkasutajale energiaarvete ja varasema tarbimise kohta või nende küttekulujaoturi näidud on kättesaadavad, tehakse see lõppkasutaja taotluse korral kättesaadavaks lõppkasutaja määratud energiateenuseosutajale;
- b) tagab, et lõpptarbijad saavad valida võimaluse saada arvetel esitatavat teavet ja arveid elektrooniliselt ning et soovi korral saavad nad selge ja arusaadava selgituse selle kohta, kuidas nende arve on koostatud, eelkõige juhul, kui arved ei põhine tegelikul tarbimisel;
- c) tagab, et kõikidele lõppkasutajatele esitatakse asjakohane teave tegelikul tarbimisel või küttekulujaoturi näitudel põhineva arvega vastavalt VIIa lisa punktile 3;
- d) võib sätestada, et lõpptarbija soovi korral ei käsitata nendel arvetel esitatavat teavet maksenõudena. Sellisel juhul tagab liikmesriik, et tegelike maksete tegemiseks pakutakse paindlikku korda.“;

(9) artiklit 11 muudetakse järgmiselt:

a) pealkiri asendatakse järgmisega:

„Gaasikasutuse andmetele ja arvete andmetele juurdepääsu kulu“;

b) lõige 2 jäetakse välja;

(10) lisatakse järgmine artikkel 11a:

„Artikkel 11a

Kütte, jahutuse ja sooja tarbevee kasutuse andmetele, arvete andmetele ja tarbimist käsitlevale teabele juurdepääsu kulu

1. Liikmesriigid tagavad, et lõppkasutajad saavad kõik arved ja arvetel esitatava teabe energiatarbimise kohta tasuta ning et lõppkasutajatele on ka nende tarbimisandmed kättesaadavad asjakohasel viisil ja tasuta.

2. Ilma et sellega piirataks lõike 1 kohaldamist, jaotatakse kortermajades ja mitmeotstarbelistes hoonetes kütte, jahutuse ja sooja vee individuaalse tarbimise eest arvetel esitatava teabe koostamise kulud artikli 9b kohaselt kasumit mittetaotleval viisil. Kulud, mis tulenevad sellest, et nimetatud ülesanne antakse kolmandale isikule, näiteks teenuseosutajale või kohalikule energiatarbijale, ja mis hõlmavad tegeliku individuaalse tarbimise mõõtmist, jaotamist ja arvestamist sellistes hoonetes, võib edasi kanda lõppkasutajatele niivõrd, kuivõrd need kulud on põhjendatud.“;

3. Et tagada lõikes 2 osutatud kasutajapõhise mõõtmise teenuste mõistlikud kulud, võivad liikmesriigid ergutada konkurentsi teenustesektoris, näiteks soovitada või muul moel edendada hankemenetluse kasutamist ja/või koostalitlusvõimeliste seadmete kasutamist, mis hõlbustab teenuseosutaja vahetamist.

(11) artiklit 15 muudetakse järgmiselt:

a) lõiget 5 muudetakse järgmiselt:

i) esimene ja teine lõik jäetakse välja;

ii) kolmas lõik asendatakse järgmisega:

„Ülekandevõrguettevõtjad ja jaotusvõrguettevõtjad järgivad XII lisas sätestatud nõudeid.“;

b) lõige 8 jäetakse välja;

(11a) Artikli 20 lõikes 6 asendatakse viide artikli 7 lõikele 1 viitega artiklile 7a.

(12) artiklit 23 muudetakse järgmiselt:

a) lõige 2 asendatakse järgmisega:

„2. Artiklis 22 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile viieks aastaks alates 4. detsembrist 2017. Komisjon esitab delegeeritud volituste kohta aruande hiljemalt üheksa kuud enne viieaastase tähtaja möödumist. Volituste delegeerimist pikendatakse automaatselt samaks ajavahemikuks, välja arvatud juhul, kui Euroopa Parlament või nõukogu esitab selle suhtes vastuväite hiljemalt kolm kuud enne iga ajavahemiku lõppemist.“;

b) lisatakse järgmine lõige 4:

„(4). Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.“

c) senistest lõigetest 4 ja 5 saavad vastavalt lõiked 5 ja 6“;

(13) artiklisse 24 lisatakse järgmine lõige 12:

„12. Komisjon vaatab käesoleva direktiivi läbi hiljemalt 28. veebruariks 2024 ja seejärel iga viie aasta möödudes ning esitab aruande Euroopa Parlamendile ja nõukogule. Selles aruandes analüüsitakse eelkõige, kas muuta artikli 7 lõike 1 punktis b sätestatud lõplikku kuupäeva ja kas pärast 2030. aastat kohandada artiklis 5 sätestatud nõudeid ja alternatiivset lähenemisviisi. Vajaduse korral esitab komisjon koos aruandega ettepanekud täiendavate meetmete võtmiseks.“;

(14) lisasid muudetakse vastavalt käesoleva direktiivi lisale.

Artikkel 2

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt XXXX [*väljaannete talitus, palun lisada kuupäev: 24 kuud pärast jõustumise kuupäeva*]. Liikmesriigid edastavad kõnealuste normide teksti viivitamata komisjonile.

Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nendesse normidesse või nende normide ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastu võetavate põhiliste siseriiklike õigusnormide teksti.

Artikkel 3

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 4

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja

LISA

järgmise ettepaneku juurde: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV, millega muudetakse direktiivi 2012/27/EL energiatõhususe kohta

LISA

1. IV ja V lisa muudetakse järgmiselt:

- a) IV lisa asendatakse joonealune märkus 3 järgmisega: „(3) Kohaldatakse juhul, kui energiasääst arvutatakse primaarenergia põhjal, kasutades energia lõpptarbimisel põhinevat alt-üles-lähenemisviisi. Elektrienergiaäästu [kWh] arvutamisel võib liikmesriik kasutada vaikeväärtust 2,0. Liikmesriik võib kasutada ka teistsuguseid väärtuseid, kui see on põhjendatud.“;
- b) V lisa asendatakse järgmisega:

„V lisa

Energiatõhususkohustuste süsteemide või artikli 7 lõigete 1 ja 2, artiklite 7a ja 7b ning artikli 20 lõike 6 kohaselt võetavate muude poliitikameetmete mõju arvutamise ühismeetodid ja -põhimõtted

- 1. Meetodid, mille järgi arvutatakse muu kui maksustamismeetmetest tulenev energiasääst artikli 7 lõigete 1 ja 2, artiklite 7a ja 7b ning artikli 20 lõike 6 kohaldamiseks.

Kohustatud, osalevad või volitatud isikud või avaliku sektori rakendusasutused võivad kasutada järgmisi energiasäästu arvutamise meetodeid:

- a) eeldatav sääst, võttes aluseks varasemaid energiatõhususe parandamise alaseid sõltumatult jälgitud tulemusi samalaadsetes käitistes. Üldine lähenemisviis on eelhindamine;

- b) mõõdetud sääst, mille puhul meetme või meetmepaketi kasutuselevõtul saavutatav sääst määratakse tegeliku energiakasutuse registreerimise teel, võttes vajalikul määral arvesse selliseid tarbimist mõjutada võivaid tegureid nagu täiendavus, kasutatavus, tootmistase ja ilm. Üldine lähenemisviis on järelhindamine;
 - c) suhteline sääst, mille puhul kasutatakse hinnangulisi tehnilisi andmeid. Sellist käsitlust võib kasutada ainult sel juhul, kui usaldusväärsete mõõtmisandmete saamine konkreetse käitise puhul on keeruline või ebaproportsionaalselt kallis, näiteks kui kompressor või elektrimootor asendatakse sellisega, millel on teistsugune energiatarbimine [kWh] kui sellel, mille säästu on sõltumatult mõõtnud või hinnanud riiklikult kehtestatud meetodite ja võrdlusaluste alusel kvalifitseeritud või akrediteeritud eksperdid, kes on kohustatud, osalevatest või volitatud isikutest sõltumatud;
 - d) küsitluste alusel määratud sääst, mille puhul määratakse kindlaks tarbijate reaktsioon nõustamisele, teavituskampaaniatele, märgistamis- ja sertifitseerimissüsteemidele või arukate arvestite kasutuselevõtule. Seda lähenemisviisi võib kasutada ainult tarbijakäitumise muutumisest tuleneva säästu puhul.
2. Energiatõhususmeetmest saadava energiasäästu kindlaksmääramisel artikli 7 lõigete 1 ja 2, artiklite 7a ja 7b ning artikli 20 lõike 6 kohaldamiseks järgitakse järgmisi põhimõtteid:
- a) näidatakse, et selline sääst on saadud lisaks säästule, mida oleks saadud igal juhul ilma kohustatud, osalevate või volitatud isikute tegevuseta ja/või rakendusasutuste tööta. Et teha kindlaks, milline sääst on täiendav sääst, võtavad liikmesriigid arvesse, kuidas energiatarbimine ja -nõudlus muutuks, kui kõnealust poliitikameedet ei võetaks.

- b) sääst, mis tuleneb liidu kohustuslike õigusaktide rakendamisest, loetakse säästuks, mis oleks saadud igal juhul, ja seega ei saa seda esitada artikli 7 lõike 1 alusel. **Erandina võib** olemasolevate hoonete renoveerimisega saavutatud säästu **esitada artikli 7 lõike 1 alusel, tingimusel et on järgitud punkti 3 alapunktis h osutatud olulisuse kriteeriumi. Säästu, mis saadakse uute hoonete selliste riiklike miinimumnõuete kohaldamisest, mis on kehtestatud enne direktiivi 2010/31/EL (hoonete energiatõhususe kohta) ülevõtmist, võib esitada artikli 7 lõike 1 punkti a alusel,** tingimusel et on järgitud punkti 3 alapunktis h osutatud olulisuse kriteeriumi.
- c) arvesse võib võtta ainult sellist säästu, mis ületab järgmised tasemed:
- i) liidu heitenormid uute sõiduautode ja uute väikeste tarbesõidukite kohta Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 443/2009¹ ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 510/2011² rakendamisel;
 - ii) liidu nõuded, mis on seotud teatavate energiamõjuga toodete turult eemaldamisega pärast direktiivi 2009/125/EÜ rakendusmeetmete rakendamist;

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2009. aasta määrus (EÜ) nr 443/2009, millega kehtestatakse uute sõiduautode heitenormid väikesõidukite süsinikdioksiidiheite vähendamist käsitleva ühenduse tervikliku lähenemisviisi raames (ELT L 140, 5.6.2009, lk 1).

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. mai 2011. aasta määrus (EL) nr 510/2011, millega kehtestatakse uute väikeste tarbesõidukite heitenormid, lähtudes väikesõidukite CO₂-heite vähendamist käsitlevast liidu terviklikust lähenemisviisist (ELT L 145, 31.5.2011, lk 1).

- d) lubatud on meetmed, mille eesmärk on edendada suurema energiatõhususega tooteid, seadmeid, hooned ja ehitusdetalle, protsesse või turgusid;
- dd) hoonete välispinnal või sees väikesemahuliste taastuenergia tehnoloogiate kasutuselevõtmise edendamise poliitikameetmetest tulenev energiasääst on aktsepteeritud ja seda võib arvesse võtta artikli 7 lõike 1 kohaste energiasäästu nõuete täitmise arvestamisel, niivõrd, kuivõrd see sääst aitab vähendada energiamüüki lõpptarbijatele hoones ja säästetud primaarenergia mahu ulatuses. **Lisaks sellele võib artikli 7 lõike 1 punkti b kohaldamiseks võetud poliitikameetmete puhul võtta arvesse ka kuni 15 % taastuenergiast, mida toodetakse hoonete välispinnal või sees oma tarbeks. Mõlemal juhul peab säästu [...] arvutamine vastama käesolevas lisas sätestatud nõuetele.**
- e) tõhusamate toodete ja sõidukite kasutuselevõttu kiirendavate meetmete puhul võib esitada säästu täies ulatuses, kui tõendatakse, et toode võetakse kasutusele enne selle eeldatava keskmise kasutusea möödumist või enne tavapärast väljavahetamisaega ning sääst teatatakse selle aja kohta, mis eelneb väljavahetatavate toodete eeldatava keskmise kasutusea või väljavahetamisaja möödumisele;
- f) energiatõhususe meetmete rakendamist edendades tagavad liikmesriigid asjakohasel juhul, et järgitakse toodetele, teenustele ja meetmete võtmisele kehtestatud kvaliteedistandardeid ning standardite puudumise korral võetakse need kasutusele;
- g) piirkondadevaheliste kliimaerinevuste arvessevõtmiseks võivad liikmesriigid otsustada kohandada säästu standardväärtusele või otsustada esitada eri energiasäästude piirkondadevaheliste temperatuurierinevuste tõttu;

- h) energiasäästu arvutamisel võetakse arvesse meetmete kestust. Selleks liidetakse kokku kõik üksikmeetmete energiasäästud, mis saavutatakse üksikmeetme rakenduskuupäeva ja vastavalt kas 2020. aasta 31. detsembri või 2030. aasta 31. detsembri vahel. Liikmesriigid võivad kasutada ka muud meetodit, mille tulemusena saadakse hinnanguliselt vähemalt sama suur kogusääst. Muude meetodite kasutamisel peavad liikmesriigid tagama, et selliste meetoditega arvutatud energiasäästu kogusumma ei ületaks energiasäästu, mis saadakse, kui liita kokku kõikide üksikmeetmete energiasäästud, mis saavutatakse ajavahemikul meetme rakenduskuupäevast vastavalt kas 2020. aasta või 2030. aasta 31. detsembrini.
3. Liikmesriigid tagavad, et järgitakse artikli 7b ja artikli 20 lõike 6 kohaselt võetavate poliitikameetmete järgmisi nõudeid:
- a) poliitikameetmed ja üksikmeetmed peavad andma kontrollitava lõpptarbimise energiasäästu;
 - b) iga osaleva või volitatud isiku või avaliku sektori rakendusasutuse (vastavalt asjaoludele) vastutus peab olema kindlaks määratud;
 - c) energiasääst, mis saavutatakse või mis tuleb saavutada, tuleb teha kindlaks läbipaistval viisil;
 - d) nõutav energiasääst või sääst, mis tuleb saavutada poliitikameetmega, tuleb väljendada lõpp- või primaarenergia tarbimise kaudu, kasutades IV lisas sätestatud ümberarvutustegureid;
 - e) välja arvatud juhul, kui see ei ole teostatav, tuleb osalevate või volitatud isikute või rakendusasutuse saavutatud energiasäästu kohta koostada aastaaruanne, ja see tuleb avalikustada, nagu ka andmed aasta energiasäästu suundumuste kohta;

- f) tulemusi tuleb jälgida ja kui edusammud ei ole rahuldavad, tuleb võtta asjakohaseid meetmeid;
 - g) ühest üksiktoimingust tulenevat säästu võib enda arvele taotleda ainult üks isik;
 - h) tuleb näidata, et väidetav sääst on saavutatud tänu osaleva või volitatud isiku või avaliku sektori rakendusasutuse olulisele tegevusele.
4. Artikli 7b kohaste maksustamiselaste poliitikameetmete abil saadud energiasäästu määramisel kohaldatakse järgmisi põhimõtteid:
- a) arvesse võetakse ainult sellistest maksustamismeetmetest saadud energiasäästu, mille korral ületatakse madalaimat kütuste suhtes kohaldatavat maksustamismäära, mis on sätestatud nõukogu direktiivis 2003/96/EÜ¹ või nõukogu direktiivis 2006/112/EÜ²;
 - b) (energia) maksustamismeetmete mõju arvutamisel kasutatavad hinnaelastsused peavad kajastama energianõudluse lühi- ja pikaajalist reageerimist hinna muutumisele ning need tuleb kujundada kõige värskemate ja esindavamate ametlike andmete alusel;
 - c) eraldi arvestatakse kaasnevatest maksustamispoliitika vahenditest, sealhulgas maksusoodustustest või fondi sissemaksest, saadud energiasääst.

5. Metoodikast teatamine

Liikmesriigid teatavad komisjonile üksikasjaliku metoodika energiatõhususkohustuse süsteemide ja alternatiivsete meetmete kasutamiseks ning artiklite 7a ja 7b ning artikli 20 lõike 6 kohaldamiseks. Välja arvatud maksude puhul, peab teade sisaldama järgmisi andmeid:

¹ Nõukogu 27. oktoobri 2003. aasta direktiiv 2003/96/EÜ, millega korraldatakse ümber energiatoodete ja elektrienergia maksustamise ühenduse raamistik (ELT L 283, 31.10.2003, lk 51).

² Nõukogu 28. novembri 2006. aasta direktiiv 2006/112/EÜ, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi (ELT L 347, 11.12.2006, lk 1).

- a) energiasäästueesmärgi tase või kogu perioodil 1. jaanuarist 2021 kuni 31. detsembrini 2030 eeldatavasti saavutatav sääst;
- b) kohustatud, osalevad või volitatud isikud või avaliku sektori rakendusasutused;
- c) sihtsektorid;
- d) poliitikameetmed ja poliitikameetmega ettenähtud üksikmeetmed, sealhulgas üksikmeetmete rakendamisest eeldatavasti saadav meetmekohane kogusääst;
- e) kohustusperioodi kestus energiatõhususkohustuste süsteemide osas;
- f) poliitikameetmega ette nähtud toimingud;
- g) arvutusmeetod, sealhulgas täiendavuse ja olulisuse määramise viis, ning meetodid ja võrdlusalused, mida kasutatakse hinnangulise eeldatava ja suhtelise säästu määramiseks;
- h) meetmete kasutamise ajad, kuidas neid arvutatakse, millel need põhinevad;
- i) liikmesriigiseste kliimaerinevuste arvestamiseks valitud lähenemisviis;
- j) artiklites 7a ja 7b ette nähtud meetmete järelevalve- ja kontrollisüsteemid ning see, kuidas tagatakse nende sõltumatus kohustatud, osalevatest ja volitatud isikutest;
- k) maksude puhul peab teade sisaldama järgmisi andmeid:
 - i) sihtsektorid ja maksumaksjate segment;
 - ii) avaliku sektori rakendusasutus;
 - iii) eeldatavalt saavutatav sääst;

- iv) maksustamismeetme kehtivusaeg ning
- v) arvutusmeetod, sealhulgas hinnaelastsuste kasutamine ja teave selle kohta, kuidas need on määratud.“;

2. VII lisa muudetakse järgmiselt:

a) pealkiri asendatakse järgmisega:

„Tegelikul gaasitarbimisel põhinevate arvete esitamise ja arvetel esitatava teabe miinimumnõuded“;

b) lisatakse VIIa lisa:

„VIIa lisa

Miinimumnõuded kütte, jahutuse ja sooja vee andmete esitamise kohta arvetel

1. Tegelikul tarbimisel või küttekulujaoturi näidul põhinevatel arvetel esitatav vähim teave

Et lõppkasutajatel oleks võimalik oma energiatarbimist kohandada, tuleks tegelikul tarbimisel või küttekulujaoturi näidul põhinevad arved esitada vähemalt üks kord aastas.

2. Arvete või tarbimisteabe esitamise vähim sagedus

Kui on paigaldatud kas kaugloetavad arvestid või küttekulujaoturid, tehakse alates [XXX ülevõtmiseks ette nähtud kuupäev] tegelikul tarbimisel või küttekulujaoturi näidul põhinev arve või tarbimisandmed kättesaadavaks vähemalt üks kord kvartalis nõudmise korral või kui lõpptarbija on valinud elektroonilise arve, muudel juhtudel aga kaks korda aastas.

Kui on paigaldatud kas kaugloetavad arvestid või küttekulujaoturid, tehakse alates 1. jaanuarist 2022 tegelikul tarbimisel või küttekulujaoturi näidul põhinevad arved või tarbimisandmed kättesaadavaks vähemalt iga kahe kuu järel. Küte ja jahutus võidakse sellest nõudest vabastada hooajavälisel ajal.

3. Tegelikul tarbimisel või küttekulujaoturi näidul põhinevatel arvetel esitatav vähim teave

Liikmesriigid tagavad, et lõppkasutajatele tehakse arvel või koos sellega selgelt ja arusaadavalt kättesaadavaks järgmine tegelikul tarbimisel või küttekulujaoturi näidul põhinev teave:

- a) kehtivad hinnad ja tegelik tarbimine või soojuse kogumaksumus ja küttekulujaoturi näidud;
- b) andmed kasutatud kütusesegu kohta, sealhulgas lõppkasutajale, kellele tarnitakse kaugkütet või -jahutust;
- c) lõppkasutaja jooksva energiatarbimise võrdlus eelmise aasta sama perioodi tarbimisega, eelistatavalt graafiliselt, kliimale vastava korrigeerimisega kütte ja jahutuse osas;
- d) tarbijaorganisatsioonide, energiaagentuuride või samalaadsete asutuste kontaktandmed, sh veebiaadressid, kust on võimalik saada teavet kasutatavate energiatõhususe suurendamise meetmete, lõppkasutajate võrreldavate profiilide ja energiat tarbivate seadmete tegelike tehniliste näitajate kohta.

Lisaks tagavad liikmesriigid, et lõppkasutajale tehakse tegelikul tarbimisel või küttekulujaoturi näidul põhineval arvel, koos sellega või arvel viidatud kohas selgelt ja arusaadavalt kättesaadavaks võrdlus samasse kategooriasse kuuluva keskmise norm- või võrdlusalõppkasutajaga.“.